

ISSN 1652-7224 :: Publicerad den 19 mars 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Ett inte ovanligt grepp inom förlagsvärlden, och inte minst när det gäller kunskapslitteratur, är att skapa serier där varje bok tar en inledande titt på ett ämne. Exempelen är många, och det mest kända är kanske "For Dummies"-serien; ett annat, strålande, exempel är Oxford University Press' "Very Short Introductions"-serie. Men här ska vi ägna oss åt serien "Understanding Contemporary Cultures", och mera specifikt åt ett av Tony Schiratos bidrag till den, *Understanding Sports Culture* (Sage Publications), som här recenseras av Göran Eriksson. Det är, konstaterar vår recensent, inte helt lätt att skriva den här typen av böcker, och Schiratos bok är, om inte en provkatalog på fallgroparna, så i alla fall behäftad med en del av de problem som kan uppstå. Det som Eriksson främst pekar på är bristfälliga kunskaper om själva ämnet, sport; Schirato har skrivit några böcker tidigare i serien, bland annat om Bourdieu och om globalisering, och det är ju klart att ingen besitter den expertkompetens på flera skilda områden som krävs för den här typen av böcker.

Ojämnt och spretigt om idrottskultur

Göran Eriksson

Humanistiska institutionen, Örebro universitet

*Tony Schirato***Understanding Sports Culture**

145 sidor, hft.

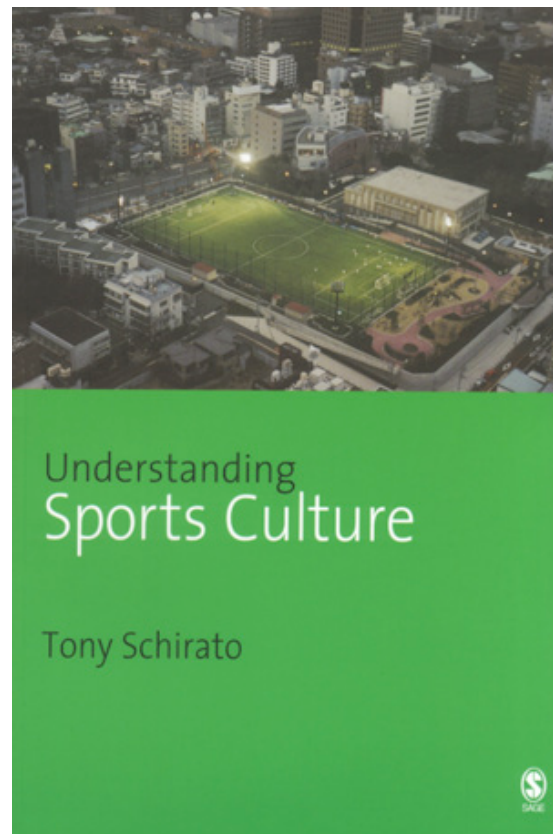
London: Sage Publications 2007

(Understanding Contemporary Culture)

ISBN 978-1-4129-0739-2

Understanding Sports Culture är den Nya Zealandsbaserade Tony Schiratos bidrag till Sage-serien "Understanding Contemporary Culture". Från ett samhällsteoretiskt perspektiv beskriver och diskuterar författaren den moderna sportens historiska utveckling och etablering. Den till formatet inte särskilt omfattande boken (mindre än 140 sidor) är brett upplagd och spänner över allt från antikens olympiska spel, via medeltida folklekar, fram till dagens mediasportkomplex. Boken vänder sig främst till studenter på grundnivå. Visst är boken användbar, framför allt på kurser inom sportsociologi eller mediasport, men det bör nog inte vara den första litteratur på området som studenterna möter. De bör nog ha vissa grunder i nämnda ämnen innan de tar tag i den här boken. Jag vill heller inte rekommendera den utan förbehåll. Den spretar och varierar i kvalitet mellan de olika kapitlen, men kan säkert fylla sitt syfte på vissa kurser.

Med en betraktelse kring en vardaglig händelse, en reklamfilm, väcker författaren i det inledande kapitlet liv i en tanke som är bokens centrala. Det är den ganska enkla, men ändå spännande frågan om vad som är själva kärnan i sportutövandet. Detta leder över till det andra kapitlet som behandlar olika teorier om distinktioner mellan

lekar, spel och sport (play, games and sport). Resonemangen tar framför allt utgångspunkt i kulturhistorikern Johan Huizingas *Homo Ludens* (Den lekande människan), Norbert Elias *The Civilising Process*, samt den amerikanske sociologen och historikern Allen Gutmans arbeten. Med stöd i Bourdieus fältteorier argumenterar Schirato för sportens betydelse, dess sociokulturella funktioner, definieras både internt inom sportens fält men också i relation till andra samhälleliga fält.

I kapitel tre ger Schirato en nödvändig, men kvickt avklarad bakgrund i antikens olympiska spel, romerska spel, samt medeltidens ofta vilda och oreglerade folklekar. I kapitel fyra står sedan 1800-talet i fokus och hur det vi idag förstår som sport tagit form (i den process som ibland beskrivs som sportifiering av folklekar) i ett särskilt historiskt skede. Sporten växer fram i samklang med det moderna samhällets utveckling och präglas av de fält och maktdiskurser som kännetecknar denna process. Särskilt intressanta är de resonemang som visar att sportens syfte, trots ett mer generellt regelverk, kan betraktas med vitt skilda perspektiv inom olika samhällsskikt och organisationer.

I det efterföljande kapitlet, det femte, diskuteras sportens globala utveckling. En viktig poäng är att boken visar på kolonialiseringens och imperialismens betydelse för sportens mer globala utvidgning. Här diskuteras också utvecklingen i USA och de moderna olympiska spelens utveckling till ett internationellt evenemang.

I det sjätte kapitlet lovas en diskussion om relationerna mellan medier, kapital och politik. Inledningsvis serveras en kort historisk återblick som visar på de täta banden mellan dessa olika sfärer. Därefter ägnas kapitlet i huvudsak åt att diskutera relationerna mellan sport, medier och publik. Dessa resonemang är inte utan sina poänger (jag tänker då främst på hur medierna bidragit till att skapa en särskild "sport literacy" bland sina publik), men här blir fokus aningen skevt. Läsaren får inte mycket av det utlovade. Samtidigt tycker jag att författaren gör det lite för lätt för sig. Han bygger kapitlet på några få grundböcker på sportmedieområdet (främst Boyle and Haynes i och för sig utmärkta *Power Play*) och Gutmans arbeten. Schirato förbigår med andra ord den litteratur om mediasport som kommit i en strid ström det senaste decenniet.

Med hänvisning till Guy Debords begreppsapparat hanteras i kapitel sju hur sporten integrerats i en spektakelkultur. Författaren betonar inledningsvis mediernas betydande roll, men håller sig då framför till 1900-talet första hälft. Tyvärr tappar han även här fokus. Kapitlet håller inte riktigt samman. Som läsare förväntar jag mig att föras mot nutid och den form av mediaspektakel som stora mästerskap som OS och fotbolls-VM utgör. Istället görs utläggningar om sport i Sovjetunionen och sportens roll som påtryckningsmedel (i form av bojkotter av OS) i den internationella politiken. Mediernas roll osynliggörs och diskussionen om spektakel hamnar i skymundan.

Bokens avslutas med ett resonemang om nutidens sport som knyter åter till bokens inledning. Schiratos avslutande (och för många hoppfulla) ord är att sport ytterst handlar om någonting som ligger bortom kommersiella krav, politiska förvecklingar, mediernas omfattande bevakning etc., nämligen om människor som vill roa sig en stund tillsammans.

Att skriva böcker i "understanding-genren" är svårare än man kan tro. Genren kräver att man besitter bredd, dvs. är välorienterad på ett mer omfattande teoretiskt fält, samtidigt som man har förmågan att kärnfullt ge rättvisa åt begreppens och teoriernas mer analytiska, förklarande egenskaper. Som författare måste man kunna förenkla och konkretisera abstrakta teoretiska resonemang utan att det blir banalt. Det krävs en god pedagogisk förmåga för att det ska bli ett riktigt lyckat resultat; man måste kunna ge icke insatta läsare nycklar som öppnar nya begreppsliga rum och världar på ett välorganiserat och någorlunda lättillgänglig vis.

Mitt slutomdöme är att Schirato lyckas sådär. Boken ger ett ojämnt intryck. Det märks att författaren är förtrogen med genren. Han har tidigare skrivit understanding-böcker om Bourdieu, Foucault, globalisering och visualisering, så han vet hur man lägger upp en sån här bok. Han vågar hålla en ganska hög abstraktionsnivå och är en flyhänt skribent. Däremot kan man fundera över hur bevandrad han egentligen är på det sportsociologiska fältet. Åtminstone jag upptäcker en del irriterande brister när han når fram till 1900-talet och diskuterar relationerna mellan sport och medier. Då blir det ytligt med ofta spretiga exempel.

Det är som att Schirato har receptet men inte alla ingredienserna. Idén om att "man tager det man haver" fungerar inte här. Det blir en lite besk eftersmak. Jag kan inte låta bli att fundera över om Schirato är inne och jobbar på ett område han inte riktigt behärskar.

© Göran Eriksson 2008

 Kjøp boken fra Capris.no

 Køb bogen fra eLounge.dk

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann